

Därför valde jag ställning

Madélene Pedersen

Efter jobbet

...drar väpnaren Rico på sig sin rustning

BRIST PÅ EGEN PERSONAL

I branschen råder fortfarande stor brist på egenanställd personal vilket ofta kompenseras med inhyrd arbetskraft som inte alltid håller måttet. Egenanställd personal är väldigt uppskattat av de flesta i beställarledet inte minst för enkel kommunikation.

Ledningen på Sydställningar där jag själv ingår har alltid lagt mycket energi på att nyanställa lärlingar och behålla erfaren personal. Genom att skapa trivsel och förhoppningsvis ge personalen de bästa förutsättningarna för ett stort engagemang i projekten skapas gemenskap och lönsamhet.

Listan på fördelar kan såklart bli oändlig då vi i Sverige har väldigt många duktiga ställningsmontörer som tyvärr inte alltid får visa detta då mycket tid går åt till arbetsledning av inhyrd personal. Om nu tillgången på projekt minskar framöver på grund av olika omständigheter kan det resultera i att branschen har mindre behov av inhyrd arbetskraft vilket kan gynna alla företag på sikt. Om det inträffar hoppas jag att vi samtliga i branschen tar ett rejält krafttag och förstärker den egna styrkan med bra utbildningar och aktiv rekrytering av nya montörer vilket blir en god investering för framtiden. Personalen ute på fältet är företagets viktigaste resurs så vårda den väl.

Det finns inte många tjejer i branschen så där finns det en enorm resurs att tillgå. Längre fram i tidningen hittar ni en läsvärd artikel som handlar om en kvinnlig förstemonter vilket förhoppningsvis kan inspirera.

Äntligen blev höstmötet till Prag av efter 2 års uppehåll, min känsla var att samtliga deltagare var nöjda med upplägget. Vi fick lyssna till den Tjeckiska motsvarigheten till STIB som bland annat nämnde att utbildningen för Tjeckiska ställningsbyggare är 1 (en) dag. Sen har man behörighet, vilket förklarar den ibland dåliga kunskapen hos inhyrd personal.

*Avslutningsvis vill jag önska alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År så är vi laddade för ett gott 2023.
Roger Björk, ordförande STIB*

11

17

18

INNEHÅLL

Höstmöte i Prag	4
Kansliet sammanfattar	6
Kansliet svarar och förklarar	8
Så ska vi locka nyanlända till ställningsbranschen	10
Efter jobbet	11
Ställningsbranschen behöver gymnasiet	14
Borta bra men hemma bäst	17
Därför valde jag ställning	18
Röster från styrelsen	23
Frågor till leverantörerna	24
Lösning korsord 1/2022	29
Korsord	31

Ställningsaktuellt
Ansvarig utgivare: Roger Björk

REDAKTIONEN

Ingela Stjernberg, Håkan Carlsson, Daniel Pernikliski
Omslagsbild: Zandra Erikshed

Annonsering, annonsmaterial samt manuskript avsedda för publicering i tidning sändes under adress:

Ställningsaktuellt
Box 38
294 21 Sölvesborg

Tel: 0456-33 30 95
E-post: info@stib.a.se
STIB på internet: www.stallningsforetagen.se

Produktion/Tryck:
Exakta Print, Malmö
Tel: 040-671 77 70
Tidningen skickas till medlemsföretagen för distribution

Har du några idéer som skulle kunna förbättra arbetssituationen för ställningsbyggare?

Tveka inte att kontakta kansliet:

Adress: Box 38, 294 21 Sölvesborg
Telefon: 0456-33 30 95 E-post: info@stib.a.se

En riktigt god och hoppfull jul!

önskar

GÖTEBORG

Ringögatan 33
417 07 Göteborg
Tel: 031-779 90 50
Fax: 031-779 74 80
gbg-se@pluseight.com

STOCKHOLM

Söderbyvägen 36
194 91 Upplands Väsby
Tel: 08-514 950 80
Fax: 08-514 950 83
sth-se@pluseight.com

SKELLEFTEÅ

Maskinhuset
Örviksvägen 7
932 33 Skelleftehamn
Tel: 0910-770 931
ske-se@pluseight.com

Bild: Haase Hermansson

Bild: Privat

Bild: Privat

Höstmöte i Prag

De förväntade effekterna på byggindustrin till följd av Covid, cementkris och kriget i Ukraina analyserades. Under workshopen fick deltagarna komma med egna förslag till föreningens strategi och det stod klart att rekrytering är en av framtidens viktigaste frågor.

Efter två inställda höstmöten i rad, på grund av Covid, kunde den planerade resan till Prag äntligen bli av. Vid ankomsten anordnades en stadsvandring som fick inleda en mycket lyckad helg.

– Det var ett fantastiskt bra sätt att inleda höstmötet, genom att få en god insikt i staden och dess historia, säger Håkan Carlsson, kanslichef för STIB.

Ställningsbranschen i Tjeckien

Två ingenjörer från motsvarigheten till STIB i Tjeckien, Check Moravian Chamber, informerade om ställningsbranschen i Tjeckien. Bland annat pratade de om hur föreningen jobbar hårt med att få igång ett fungerande utbildningssystem. I dag är allt som krävs en endagsutbildning för att bli ställningsbyggare.

Efter informationen bussades alla deltagare till ett pågående renoveringsarbete av Industrial Palace. En byggnad som uppfördes i slutet av 1800-talet där man har konserter, utställningar och andra kulturella evenemang. Här fick deltagarna reda på historiken om byggnaden, titta mycket på ställningar och ställa frågor till det tjeckiska ställningsföretaget som ansvarade för montage.

– Bland annat fick vi reda på att ställningsbyggare i Tjeckien inte är anställda utan egna företagare som tas in av ställ-

ningsföretagen för olika uppdrag. Det vanligaste är att de debiterar per monterad eller riven kvadratmeter. Det blev en tankeväckare för de svenska företag som hyr in utländsk arbetskraft, säger Håkan Carlsson.

Arbetsmiljöverkets pågående regelförnyelse

I dag finns 75 häften med föreskrifter inom olika områden. Regeringen har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att skapa ett mer enhetligt, lättillgängligt och tydligt regelverk och i och med det ska 75 häften bantas ned till 15. Det här är ett arbete som har pågått sen 2016. Reglerna är indelade efter ansvarssubjekt (oftast arbetsgivare) och tanken är att en och samma risk bara ska finnas på en plats i regelverket. Under höstmötet förklarades upplägget på de tänka regelförnyelserna i grova drag.

2020 skickades ett första förslag på remiss och STIB arbetade länge med ett remissvar med förslag på ändringar.

Nästa remissförslag skickades ut i februari 2022 och man kunde konstatera att Arbetsmiljöverket tagit hänsyn till vissa av STIBs anmärkningar medan man struntat i andra. Ett exempel på det senare handlar om typkontroll. Arbetsmiljöverkets förslag skulle innebära att länder med helt andra säkerhetsregler kan få sina produkter godkända att användas i Sverige.

– Idag har vi en hög säkerhetsnivå i Sverige och allt kan raseras genom den här nivå-sänkningen, säger Håkan Carlsson till Byggnadsarbetaren i en artikel om problemet.

Den senaste remissvändan får inte STIB lämna svar på och försöker i stället påverka genom Byggnads och Byggföretagen. De nya föreskrifterna planeras träda i kraft hösten 2024.

Förklaring av BYNs lärlingsprocess

STIB informerade om hur man kan lägga upp lärlingshanteringen för att det inte ska bli så krångligt som många uppfattar det.

– Det är ingenting man gör en gång i halvåret och sen kommer ihåg, men det är enkelt om man har någon på företaget som sätter sig in i det och håller koll på det, säger Håkan Carlsson.

Många tycker att upplägget med upp till tolv månaders grundutbildning och 30 månaders kvalificeringstid är okej för unga lärlingar, men att det är svårt att attrahera äldre lärlingar med samma upplägg. Dels tycker de att utbildningen är för lång och borde vara mer flexibel och dels att lärlingslönen är för låg.

– Det pågår ett arbete med att försöka påverka det här och få in mer flexibilitet i systemet, säger Håkan Carlsson.

Bild: Privat

Framtidens byggkonjunktur

De senaste åren har byggkonjunkturer varit stark, även under pandemin mycket tack vare stimulansåtgärder från staten. Även våren 2022 såg relativt god ut, men nu har verkligheten hunnit ifatt oss. Kriget i Ukraina har inneburit stora leveransproblem och tillsammans med inflationen och energikrisen har det lett till skenande priser på olika typer av byggmaterial.

Ryssland är världens största exportör av sågade trävaror. Även Ukraina och Belarus är exportörer av trä och som resultat av kriget har priset ökat och kommer att öka ytterligare. Detta från en redan 60-procentig uppgång det senaste året. Priset på andra material som är viktiga för byggbranschen, såsom järn, armeringsstål, betong och så vidare har också ökat dramatiskt.

Stigande priser på drivmedel slår också hårt mot företagen i bygg- och anläggningsbranschen, som står för en stor del av lastbilstransporterna och maskintimmarna. Samtidigt är det en bransch som kännetecknas av låga marginaler.

Vi har en snabbt stigande inflation, med höjda räntor som resultat. Hushållen har mindre pengar att röra sig med och tillsammans med osäkerheten kring världsläget minskar efterfrågan på nya bostäder och bygginvesteringarna beräknas att sänkas med -12% nästa år. Det kommer att innebära att många företag behöver dra ner på personal och sysselsättningen minskar med 22 000 personer.

– Eftersom ställningsbranschen har haft väldigt svårt att kompetensförsörja och hyrt in mycket arbetskraft, kanske vi inte kommer drabbas av så mycket uppsägningar ändå. Vi blir heller inte lika beroende av bemanning, men självklart kommer det här att sätta sig på omsättningen, säger Håkan Carlsson.

Samtidigt leder ökade försvarsanslag troligen till större efterfrågan på bygginvesteringar inom försvarsmakten.

Ett ytterligare orosmoln är cementbristen. Situationen är bara löst tillfälligt och kommer antagligen att vara lika brinnande akut igen 2023.

Workshops

Deltagarna delades in i grupper där man fick diskutera och komma med egna förslag på vad föreningen bör satsa på i framtiden.

– Det var en mycket uppskattad workshop och vi fick mycket feedback, som nästan uteslutande handlade om kompetensförsörjning. Att vi måste dra i varje tråd, säger Håkan Carlsson.

Text: Daniel Pernikliski

Bild: Privat

Kansliet sammanfattar

När STIB håller ställningsutbildningar förmedlas vikten av att veta att det man förankrar ställningen i har tillräcklig hållfasthet. En fara är skalmurar i tegel, där tegelstenarna är fästa i små klena klamrar, vilket man inte ser utifrån.

Bild: Håkan Carlsson

– Med anledning av det besökte jag byggprogrammet i Sölvesborg och frågade dem om de kunde bygga ett exempel på hur en skalmur ser ut, som vi kunde använda i våra utbildningar, säger Håkan Carlsson.

De har nu byggt två exemplar, varav ett finns i Sibbhult, där man kan se hur det ser ut innanför putsen. I skrivande stund har skalmuren hunnit visas upp en gång på en Y5 och eleverna förstod omedelbart att det inte är mycket att ha ur förankringssynpunkt.

Branschrådet och Säker specialist

Branschrådet som tidigare hette Branschregionrådet består av representanter från S-företagen (specialistföretagen där STIB ingår) och Byggföretagen. De har återkommande möten och just nu arbetar de med att utforma begreppet Säker specialist som man vill mynta som samlingsbegrepp för S-företagen och marknadsföra i bestäl-

larledet. En Säker specialist är någon som är auktoriserad och mycket av jobbet nu handlar om att hitta en gemensam lägstanivå bland de olika företagens auktorisationer. Man vill att beställare ska veta att om de anlitar en Säker specialist så kan de känna sig trygga i att företaget följer gällande lagar och regler, levererar entreprenader som håller hög kvalitet och så vidare.

– Från början var det Peab som fastnade för STIBs auktorisation och ansåg att riv, håll och saner också skulle ha någon typ av auktorisation. Sedan har det spridit sig, säger Håkan Carlsson, kanslichef för STIB.

Ökat intresse för STIBs beställarutbildningar

De redan populära beställarutbildningarna har ökat ytterligare i intresse och kan bedrivas mer effektivt nu när majoriteten av utbildningarna sker via Teams. Kursen är indelad i tre delkurser – en för inköpare, en

för produktionspersonal och en för personal som behöver göra fortlöpande kontroller av mottagna ställningar. Delarna fungerar som fristående kurser och har därmed blivit mer träffsäkra eftersom de bara behandlar områden som är relevanta för mottagarna. Den mest efterfrågade delen är den som riktar sig till produktionspersonal.

Skanska har för avsikt att beställa många utbildningar och ett avtal har upprättats mellan Skanska och STIB.

– Det går ut på att Skanskas personal kan beställa respektive del av beställarkursen via sin utbildningsportal, My Learning, till ett framförhandlat pris per tillfälle.

STIB och Peab

Efter en omorganisation hos Peab försvann STIBs kontaktperson från organisationen och en ny kategoriansvarig, Magnus Saari, har nu tillträtt. Han ville sätta sig in i ställningsbranschen och framförallt auk-

torisationen och hade ett möte med Håkan Carlsson.

– När jag hade summerat mötet framstod Magnus Saari som en person som STIB kommer att ha ett bra samarbete med, och jag har bett honom att fundera på om han eller någon annan lämplig person från Peab vill vara delaktig i auktorisationsnämnden.

Standardisering av mur- och putsställningar

Tillsammans med mur- och putsföretagen försöker STIB komma fram till lämpliga standardiseringar av mur- och putsställningar. Tanken är att det ska hjälpa både mur- och putsföretagen och ställningsföretagen vid offertförfrågningar, genom att tydliggöra hur ställningarna ska se ut.

– Som det ser ut i dag så levereras murarställningar på olika sätt, i olika bredder och i olika lastklasser, så det här blir ett hjälpmedel.

Demokratiprocess inför avtalsrörelsen 2023

Inför tidigare avtalsrörelser har STIB och de andra S-företagen försökt förmedla till

Byggföretagen vad man vill se för förändringar i det nya byggavtalet. Något som inte har fått gehör. En avtalsgrupp har bildats av Byggföretagen där Jens Sjöberg och Håkan Carlsson är representanter för STIB. Inledningsvis har man gått igenom hur avtalsrörelsen och demokratiprocessen ser ut, vad som är möjligt att påverka och så vidare.

– Det känns bra att vi kan framföra våra medlemmars problem i nuvarande byggavtal, inför avtalsrörelsen 2023. Sen är det givetvis inte säkert att våra önskemål kommer med, eftersom det här är en ba-

lansgång mellan en arbetsgivarpart och en arbetstagarpart, säger Håkan Carlsson.

Gemensam utbildning inom UEG

Hittills har två möten med UEG ägt rum om målet att hitta ett gemensamt utbildningsprogram för behörigheten att kontrollera ställningar. Man tittar mycket på den modell man har i Storbritannien med två behörighetsnivåer – Scaffolder Controller Basic och Scaffolder Advanced. Utbildningar som verkligen behövs i Sverige, menar Håkan Carlsson.

Text: Daniel Pernikliski

App ska locka nya byggarbetare

Oroväckande få ungdomar väljer yrkesutbildningar, enligt siffror från Svenskt Näringsliv. En rapport visar att det kommer att saknas närmare 300 000 yrkesutbildade under de kommande 10-15 åren. De här siffrorna hoppas Swedol kunna ändra på med en humoristisk TikTok-kampanj. I kampanjen får mottagaren bekanta sig med skolungdomar som går yrkesskola i dag. Här sätts också fokus på Framtidsbyg-

get, ett nyinstiftat stipendium av Swedol och Tools – båda del av Alligo-koncernen – som redan lockat över hundratals yrkesstuderande. Stipendiet delas ut under första kvartalet 2023 och går till två gymnasieungdomar, en tjej och en kille som båda studerar på ett yrkesinriktat program. De får 25 000 kronor var.

Ställningsaktuellt/Svensk Byggtidning

PcP

Aluminium God Jul

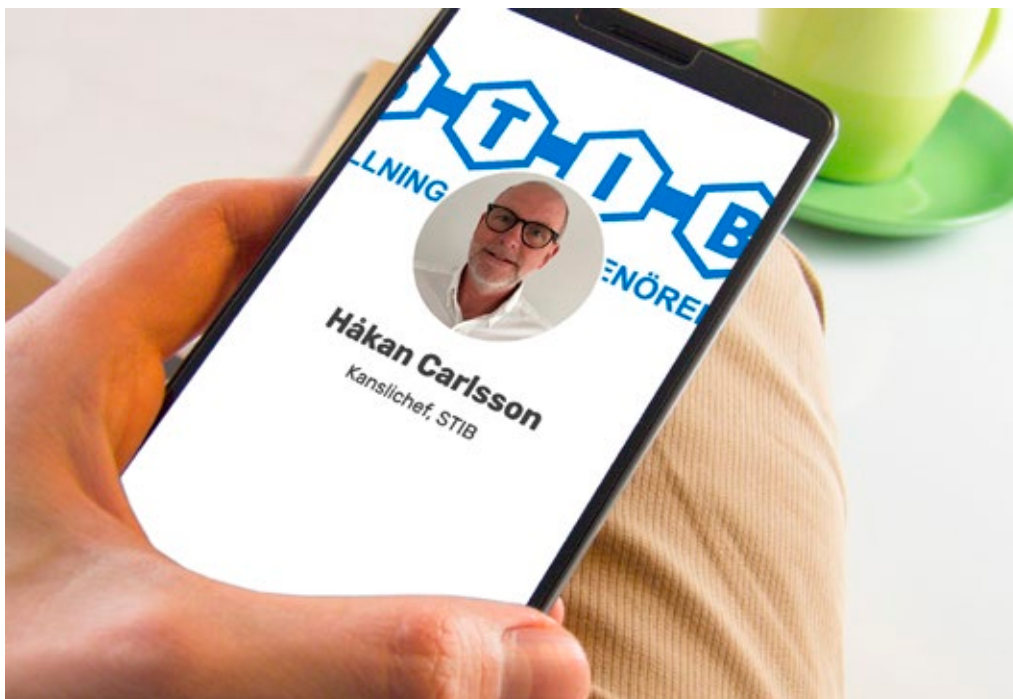
planka, trappor och tillbehör

- Tillverkat i saltvattenbeständig aluminium
- Halksäker ovansida
- Stark i förhållande till vikt
- Hanteringsvänlig
- Patenterat kroksystem
- Passar till alla ställningssystem
- Behåll handlingsfriheten. Ni har möjlighet att leasa via Wasa Kredit.

Få ett erbjudande idag

PcP. Sverige AB +46 31 53 59 60 forsaljning@pcp-corp.se www.pcp-corp.com

Kansliet svarar och förklarar

Under rubriken kansliet svarar och förklarar har du möjlighet att få svar och förklaringar på frågeställningar du stöter på inom ställningsbranschen. Har inte just din frågeställning publicerats? Ställ den till kansliet på info@stib.a.se. I detta nummer ger vi svar på följande frågor:

Vilka blir de största förändringarna för oss ställningsentreprenörer i och med Arbetsmiljöverkets regel-förnyelse?

Svar:

Eftersom arbetet med regelförnyelsen fortfarande pågår vet vi i dagsläget inte exakt hur det slutliga resultatet blir, men en stor förändring som vi vet redan nu är att nuvarande föreskriftshäfte AFS 2013:4 delas upp och bestämmelserna i denna hamnar tillsammans med andra bestämmelser i två olika häften.

Produktkraven för ställningar som till största delen berör tillverkare (viss del berör även den som uppför ställningar) hamnar i ett häfte med beteckningen 1.3 – *Tillverkarregler för oharmoniserade produkter*, i detta häfte regleras utöver produktkraven för ställningar också produktkraven för:

- stegar,
- viss annan utrustning för arbete på höjd,
- vissa trycksatta anordningar,
- maskiner, och
- tryckbärande anordningar.

Användarkraven för ställningar som berör den som uppför ställningar och de som använder ställningar hamnar i ett häfte som med beteckningen 2.2 – *Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning*, i detta häfte regleras utöver bestämmelser för säker användning av ställningar också säker användning av:

- bildskärmar,
- truckar,
- motorkedjesågar och röjsågar,
- traktorer,
- stegar och arbetsbockar,
- trycksatta anordningar,
- lyftanordningar och lyftredskap,
- tillfälliga personlyft med kranar, eller truckar,
- pressar och gradsaxar, och
- Val och användning av personlig skyddsutrustning

Arbetsmiljöverket har presenterat en ny tidplan för deras arbete med föreskrifter och allmänna råd i den nya strukturen. Efter första remissomgången som avslutades 2020 och där STIB var delaktig har en ny remissomgång genomförts, vid denna omgång gick remissen enbart till parterna som

ingår i Arbetsmiljöverkets centrala samråd där bland andra fackförbundet Byggnads och Arbetsgivarparten Byggföretagen ingår. Vid denna andra remissomgång som avslutades 1 oktober 2022 efterfrågade Arbetsmiljöverket synpunkter på rena felaktigheter, ändringar som innebär ändrad kravnivå eller justeringar i sakinnehåll som gjorts efter remissen 2020.

Arbetsmiljöverkets generaldirektör väntas nu fatta beslut om föreskrifterna våren 2023 och de väntas träda i kraft i början av hösten 2024. STIB kommer noggrant bevaka processen och återkomma med mer information om innehållet så snart detta finns tillgängligt.

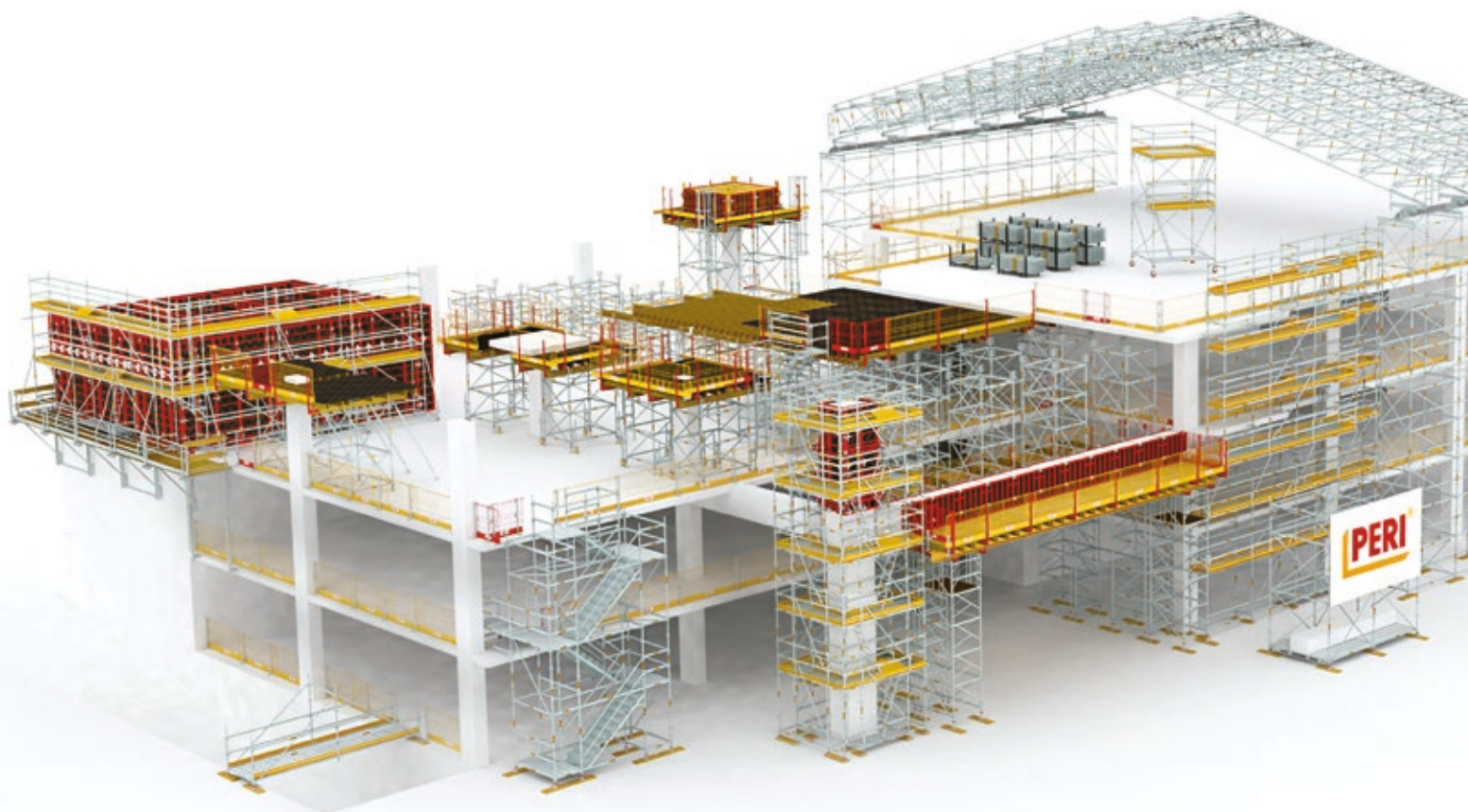
Hur kommer Ställning 19 påverkas av Arbetsmiljöverkets regelförnyelse?

Svar:

Ställning 19 kommer inte att påverkas med anledning av regelförnyelsen, med undantaget att hänvisningar till AFS 2013:4 som idag finns i punkt 20 behöver ändras till aktuell ny hänvisning.

Text: Håkan Carlsson
Bild: Pixabay/Daniel Pernikliski

PERI UP – mer än bara ett ställningssystem

Flexibelt ställningssystem med hög säkerhet som i princip kan tillgodose alla önskemål för nyproduktion, renovering av fastigheter, komplicerade byggprojekt samt industriella ställningslösningar. PERI UP är också kompatibel med våra formsystem.

PERI erbjuder också flera tjänster som Engineering Services, 3D Scanning och PERI path - avancerat planering/beräkningsprogram med ritningsverktyg.

Nyhet! Alimak STS 300 materialhiss.

Vill du veta mer? Titta in på, www.peri.se

Kontakta oss gärna!

**Form
Ställning
Plywood
Konstruktion**

www.peri.se

Så ska vi **locka nyanlända** till ställningsbranschen

STIB har sökt och fått pengar från Arbetsförmedlingen för att främja nyanländas väg till jobb och därmed deras integration i samhället. Ett långsiktigt projekt som ska leda till effektiv rekrytering. Kommunikationsbyrån KKM, Kunskap Kraft och Media, leder arbetet.

KKM-gruppen arbetar huvudsakligen med samhällsfrågor som exempelvis hållbarhet, samhällsansvar, framtidens jobb och studier.

– Genom satsningen kan vi ge en nyanserad bild av branschen och skapa ett intresse för att jobba som ställningsbyggare. Vi ger även konkreta tips och inspirerar genom goda förebilder, säger Johannes Innala, medgrundare av KKM.

Bland annat tar KKM fram informationsfilmer som presenterar yrket och branschen, både från arbetstagares, arbetsgivares och STIBs perspektiv.

Genom samarbete med flera organisationer som ordnar mässor och annat för nyanlända hoppas man kunna identifiera nya potentiella ställningsbyggare. Till att börja med får personerna göra ett test för att snabbt se om ställningsbyggaryrket över huvud taget kan vara något. De svarar på frågor om de kan tänka sig att jobba fysiskt, på höjd, utomhus och så vidare. Om de svarar nej redan där, vilket sannolikt gäller för många, så är det ju ingen idé att ta sig längre i processen.

KKM bygger också en digital plattform, som bär namnet "Blistallningsbyggare.se", som presenterar yrket närmare. Det hand-

lar om kulturen i branschen, språket, var jobben finns och vad man bör tänka på när man kontaktar ett företag. På plattformen finns bland annat en ordlista med vanliga ord, en stor del av dem specifika för ställningsbyggare. Orden är illustrerade och översatta till engelska och arabiska. Tanken är att man ska ha en grund med de viktigaste orden när man börjar.

– Vi har alltid haft en vision att vilja påverka på riktig, och göra nytta för hela samhället. Under senare år har vi arbetat väldigt mycket kring framtidens jobb och studier. Till exempel har vi tillsammans med Se-fif (branschorganisation som bevakar och driver de fristående förskolornas intressefrågor) tagit fram satsningen "Vägen till förskolan" som syftar till att nyanlända kan ta ett första steg mot ett arbete inom förskolan, berättar Johannes Innala.

Projektet "Vägen till förskolan" finansierades också av Arbetsförmedlingens främjandemedel och har en hel del likheter med den satsning STIB nu gör.

Även introduktionsutbildningen över-

Bild: Privat

Illustrationerna: Lina Bergström

sätts till engelska och arabiska och kommer att finnas på "Blistallningsbyggare.se". Då kan man göra utbildningen där, innan man har byggt på sig nödvändiga språkfärdigheter för att göra kurser på svenska.

Portalen kommer också att fungera som en platsbank. Under fliken "var finns jobben" sätts nålar ut på en sverigekarta där företag som söker personal finns. Initialt är underlaget taget från en rundringning som STIB gjorde under hösten bland medlemmarna. Därefter är tanken att företagen får uppdatera själva. Dels kan man presentera sitt företag på ett mer personligt sätt och dels kan man skriva om och hur stort rekryteringsbehov man har.

– Vi hoppas och tror givetvis att detta kommer att ge en effekt, det vill säga att fler nyanlända kan komma ut i arbete. Men det är ett långsiktigt arbete, säger Johannes Innala.

Text: Daniel Pernikliski

...drar väpnaren Rico på sig sin rustning

När Rico Andersen lämnar jobbet och drar på sig rustning och hjälm förvandlas han i ett slag till Valdemar RødVilde. Då blir han väpnaren som vigt sitt liv åt att bli bäst på Heavy fighting och som drömmer om att dubbas till riddare.

På en solig udde, strax utanför Luleå har medeltidsföreningen Frostheim sitt säte. Här samlas kämpar, bågskyttar och hantverkare för att återskapa en sedan länge svunnen tid.

När det vankas event står tälten tätt mellan skogsdungarna och verksamheten är febril, både bland hantverkare som tillverkar klädesplagg och rustningar och väpnarna som slåss om vem som ska få bära den ärofyllda kungakronan eller furstekronan. Rico Andersen, 49, är en av dem.

Namn: Rico Andersen.

Ålder: 49 år.

Gör: Kalkylspecialist vid Bergnäsets ställningar.

Bor: Flyttar från Luleå till Sundsvall

Familj: Singel.

Kuriosa: Har varit ställningsbyggare vid bygget av både Öresundsbron och bron över Stora bält. Bangar inte för ett isvaksbad.

FAKTA

Slagbrädan ser ut som ett kors. Ett sådant har Rico till och med i sitt vardagsrum. Han har bestämt sig för att bli bäst på Heavy fighting!

Bildcollage: Privata bilder

– Min dröm är att bli dubbad till riddare och mitt mål är att bli så bra jag bara kan bli på Heavy fighting, säger Rico och förklarar att Heavy fighting är en fysisk och tekniskt krävande kampsport där man iförd medeltida rustning slår på varandra med rottingpinnar. Det ordnas turneringar över hela världen och Rico är nyss hemkommen från en tävling i England.

– Den här gången sov vi på ett slott, andra gånger tältar vi. Jag deltar i event på olika platser minst en gång i månaden.

På föreningens hemsida står det att man med hantverk, musik, kämpalek, sång, dans och mat återskapar den ljusa delen av medeltiden, mellan 600 och 1600 e.Kr.

Men för Rico är det mer än en lek och mer än ett fritidsintresse. Det är en livsstil!

Redan när Rico stiger upp tidigt på morgonen ställer han sig och övar med rottingpinnen på slagbrädan som står i vardagsrummet. Den ser ut som ett kors och för den oinvigde är det inte helt lätt att förstå vad den används till.

Innan Rico lägger sig för natten kör han ett till pass, och avrundar kvällen med träning mot slagbrädan.

Intresset går igen i hela Ricos liv. Även hans arbetsrum på jobbet andas medeltid.

– Jag har inrett med färfällor och har en pinne som jag kan öva slag med mellan varven. En kväll i veckan tränar jag med de andra i Frostheim. Vi filmar träningen och sedan har jag ett två timmar långt videomöte med min riddare för att analysera mina framsteg.

Rico kör dessutom crossfit minst tre gånger i veckan för att bli stark och orka bära den 27 kilo tunga rustningen. Den, liksom de medeltida kläderna, har Rico tillverkat själv.

– Ja de finns inte att köpa på HM, skojar Rico och berättar att han smider och syr både för hand och med maskin.

Rico började lajva redan som skolpojke, när kompisar i handbollslaget hemma i

Danmark tog med honom till skogen. Sedan dess har han varit fast.

Namnet Valdemar RødVilde fick han av en riddare under medeltidsdagarna på friluftsmuseet Hägnan utanför Luleå. Då hade Rico flyttat till Norrbotten och efter ett visst letande funnit en ny community att ansluta till.

– Egentligen ville jag heta Knut, men riddaren pekade på mig och sa ”Du heter Valdemar”. I och med att jag hade en röd tunika och var vild så var hela namnet klart.

För Rico är gränsen mellan hans egen person och vapnaren Valdemar RødVilde flytande. Drömmen är som sagt att bli riddare, men det är svårt.

– Man kan säga att jag är lärling och riddarna har ögonen på mig hela tiden. Jag måste ha en riddarmentalitet 24/7 för att nå drömmen. För att lyckas säger vi att månen, solen, stjärnorna och kungen måste stå i rätt läge samtidigt, då förstår man hur svårt det är.

Målet att bli bättre på fighting kan Rico styra över lite lättare och det är en av anledningarna till att han nu lämnar Luleå och flyttar till Sundsvall. Där finns bättre, och mer utmanande, motstånd bland de övriga kämparna.

Text och bild: Birgitta Lindvall Wiik

Under medeltidsdagarna ordnas det turneringar i Heavy fighting. Rico är självklart med och slåss om vinst och kungakrona!

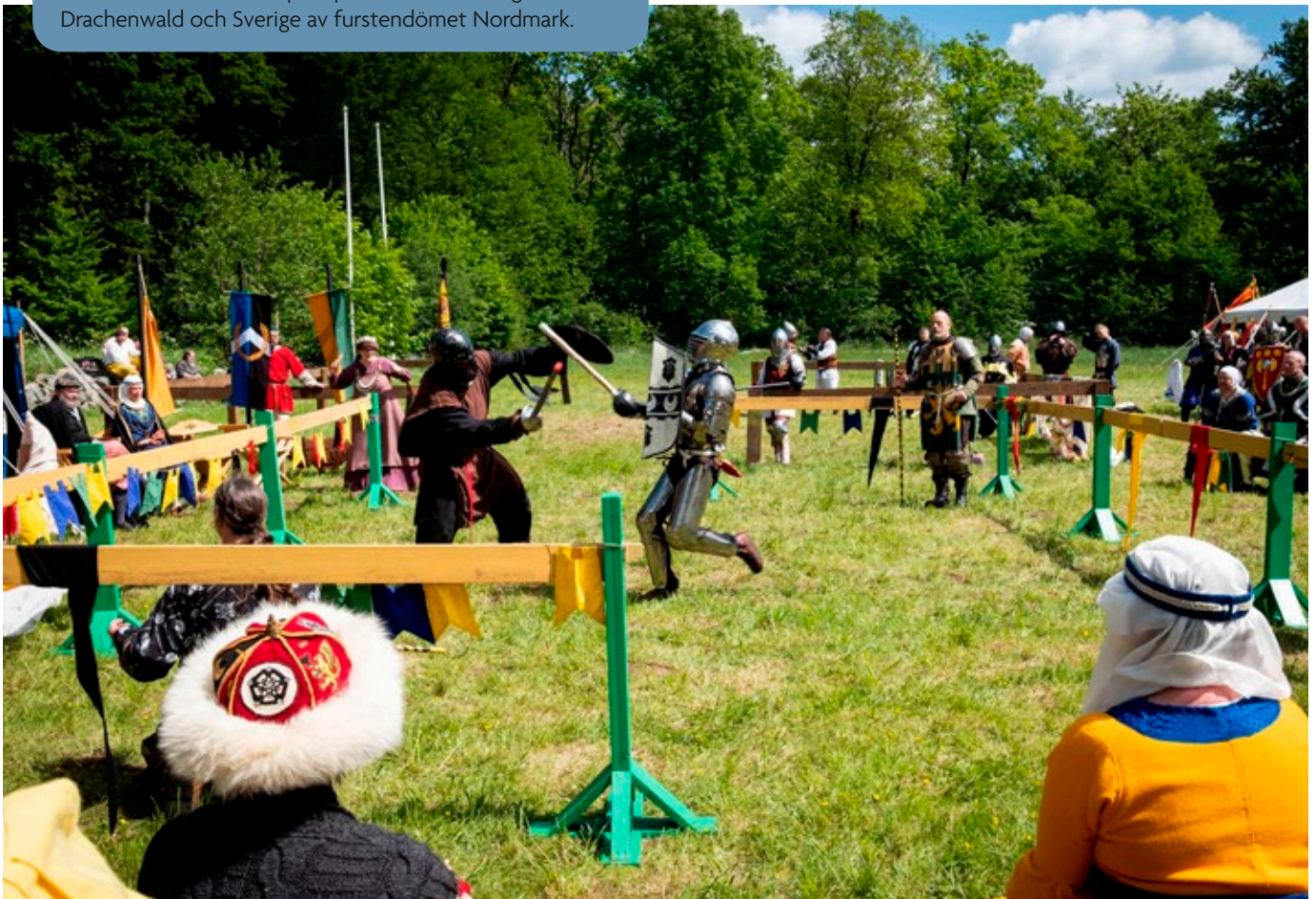
En kämpe bangar inte för isvaksbad. Rico har testat flera isvakar i Luleåområdet och räknar med att fortsätta vinterbada när han flyttar till Sundsvall.

Rico Andersen tillbringar en hel del tid i omgivningarna kring medeltidsföreningens klubblokal.

The Society for Creative Anachronism (SCA) är en världsomspännande medeltidsförening som ägnar sig åt att återskapa kultur och hantverk från vikingatid, medeltid och renässans. Föreningen har idag över 30 000 medlemmar i stora delar av världen. Man är organiserad i fiktiva kungariken och furstendömen, där Europa representeras av kungariket Drachenwald och Sverige av furstendömet Nordmark.

FAKTA

Ställningsbranschen behöver gymnasiet

Över hela Sverige söker STIBs medlemsföretag personal samtidigt som tillströmningen av arbetskraft är minst sagt trög. För framtidens kompensationsförsörjning och för att höja statusen behöver branschen nå ut till gymnasiet.

– För att höja statusen så måste vi blanda in skolan och komma bort från bilden av att ställningsbyggare är ett så speciellt släkte som mer eller mindre har halkat in i branschen. Om det blir vanligare att välja ställningsbyggnad på gymnasiet så kommer det att höja statusen på yrket, det är ingenting att sticka under stolen med, säger Philip Nennesson, lärare och auktorisationsrevisor för STIB.

På byggprogrammet väljer en överväldigande majoritet av eleverna snickaryrket som specialinriktning, medan resterande oftast väljer mur eller betong. Yrket ställningsbyggare vet man knappt om att det är möjligt att välja och bara en bråkdel av kompetensförsörjningen till branschen kommer från gymnasiet.

Philip Nennesson

Yrkesmässan i Lund

I september representerade STIB ställningsbyggaryrket på yrkesmässan i Lund. Ett årligt evenemang som anordnas för åttondeklassare i regionen, och som syftar till att bredda deras medvetenhet om olika praktiska yrken, inför gymnasievalet. På plats för STIBs räkning var några ställningsbyggare från Sydställningar i Sölvesborg AB och Philip Nennesson.

Ett 20-tal yrken var representerade och allt genomfördes i ett högt tempo. Eleverna var indelade i 18 grupper och slussades runt och blev presenterade för respektive yrke under sju minuter, sedan var det dags att gå vidare.

– Vi hade byggt en liten ställning som vi ställt upp en monitor på där vi visade en film från när Sydställningar lyfte ner tornet på Lunds domkyrka. Filmen fångade deltagarnas uppmärksamhet och var ett bra sätt att på kort tid ge eleverna en introduktion till yrket och skapa ett intresse, säger Philip Nennesson.

Efter introduktionen blev det några minuter för frågor och vanliga frågor handlade om vad man tjänar som ställningsbyggare,

om yrket är tungt, om det är jobbigt med höjderna och så vidare. Många tjejer undrade om det inte var ett för tungt yrke för tjejer (vilket det finns flera levande bevis på att det inte behöver vara). Men det kunde också vara frågor om filmen, som hur mycket väger kroken till kranen exempelvis.

De flesta grupperna blev avbrutna av att de var tvungna att gå till nästa yrke, men Philip Nennesson menar att det höga tempo var bra på flera sätt. Dels för att över huvud taget hinna med allt, men också för att grupperna då fick lämna stationen lite ”ofärdiga” vilket gjorde yrket än mer spännande.

Däremot hade det kunnat vara bra med lite tid efter att alla stationer var avklarade, så att de som hade fastnat för yrket hade kunnat återvända en stund.

– Då skulle man kunnat få på sig munderingen, selar och hjälmar, och monterat upp och ner i ställningen vi hade där. Då hade man ju fått känna, testa, klämma och så där. Det tror jag hade varit en jättebra idé.

Rektorn för ett av byggprogramen i Lund var där och hon var nästan lite frågande när Philip Nennesson berättade att man kan välja ställningsbyggnad som inriktning när man går bygg och anläggning. Hon blev väldigt nyfiken och ville reda ut vilka vägar man kan gå om elever väljer det.

– Eventuellt kan vi komma till skolan inför elevernas val av inriktning inom bygg och anläggning och informera om ställningsbyggaryrket.

Nu har man testat i Lund och det fungerade bra, även om det är svårt att mäta vad det ger eftersom det tar ett par år att se effekterna, så det kan vara väl värt att försöka närvara vid ytterligare yrkesmässor i landet. Att introduktionen av ställningsbyggaryrket föll väl ut hos eleverna var inte bara en känsla som Philip Nennesson hade utan bekräftades också av de som hade hand om arrangemanget.

– De var framme hos oss många gånger och var imponerade över att vi fick fram så mycket på så kort tid, och mycket av det

tror jag hade att göra med filmen, säger Philip Nennesson.

Samarbete med Wendesgymnasiet i Kristianstad

När en elev på Wendesgymnasiet valde ställningsbyggnad inför sitt tredje år ställdes skolan inför en utmaning. Även om ställningsbyggnad finns som val på många gymnasium är det mestadels en pappersprodukt. Dels för att eleverna som väljer det är försvinnande få, mycket på grund av bristande kännedom, och dels finns oftast inte tillräcklig kunskap om yrket inom skolan.

För att ordna praktikplats åt eleven tog Wendesgymnasiet kontakt med Sydställningar i Sölvesborg AB och ville inleda ett samarbete. Det resulterade i att eleven praktiserade på Sydställningar tre dagar i veckan under hela sitt tredje år.

– När han gick ut skolan var det som med så många andra ungdomar, att han inte visste vad han ville göra och blev inte kvar på företaget. Vi får se om han börjar igen senare. Men nu har vi en kille till, Benny Jensen, som gör samma sak, säger Magnus Högstedt, montagetcheff på Sydställningar i Sölvesborg AB.

De försöker placera Benny Jensen på jobb som inte är så långt från Kristianstad så att han har nära till skolan och hemmet. Han får vara på många olika typer av arbetsplatser för att få en så bred erfarenhet som möjligt.

Benny Jensen fastnade för yrket under andra året i byggprogrammet när eleverna fick göra Allmän utbildning om ställningar, som är ett krav oavsett vilken inriktning man sedan väljer. Han tilltalades av höjderna och av att klättra och bestämde sig redan då. Nu i trean varvar han praktik på företaget med teori i skolan.

Magnus Högstedt

Benny Jensen

STIB

VILL DU HA ETT FRAMTIDSYRKE?

SYD
STÅLLNING

SYD
STÅLLNING

CRISTALLINERNA

CRISTALLINERNA

– Jag är på Sydställningar tre gånger i veckan och jobbar. Sedan tar jag bilder som jag skickar in till min lärare och berättar vad jag har gjort under veckan. De andra två dagarna är jag i skolan och jobbar med vanliga ämnen, som matematik och engelska, säger Benny Jensen.

Han trivs bra och tror att han kommer att börja jobba som ställningsbyggare när han går ut skolan, vilket också Sydställningar hoppas på, berättar Magnus Högstedt.

– När Benny kommer ut från skolan är han klar för kvalificeringstiden direkt, så han sparar ju ett år jämfört med en som kommer som 25-åring och blir lärling. Faller det här väl ut så kanske STIB kan jobba för ett bredare samarbete med fler ställningsföretag. Då har vi visat att modellen funkar bra, säger han.

Ställningsbyggnad har egentligen ett unikt läge att bli marknadsfört, eftersom alla elever som går bygg får behörigheten Allmän utbildning om ställningar i tvåan, i skolans regi. Det var det som fångade Benny Jensens intresse och det borde kunna värva många fler. Men eftersom så få lärare har god kunskap om ställningsbyggnad blir inte yrket introducerat på ett rättvist och positivt sätt.

– Jag och de andra lärarna tror att man skulle lyfta ställningsbyggaryrket om ställningsbyggare pratade lite om jobbet och sedan var behjälpliga på den praktiska delen av utbildningen, säger Daniel Johannesson, lärare på Wendesgymnasiet.

Daniel Johannesson

Även Håkan Carlsson tycker att det är en idé som är värd att testa och se vad det ger. Allra helst att eleverna kan ta sig till Sibbhult där STIB håller utbildningar. Där finns ställningsmaterial på plats i en stor lokal som är avsedd för lärande.

– Någon av våra lärare skulle då kunna hålla i praktiken och marknadsföra yrket. Där finns det plats att bygga 18 meter långa ställningar om man vill, säger Håkan Carlsson.

Han skulle ha föreläst för rektorer och lärare i byggprogrammet vid två tillfällen i höst, och då var tanken att lobba för ställningsbyggaryrket som gymnasieval. Dessvärre fick han Corona och kunde inte närvara.

– Det var verkligen synd att det här inte blev av för det är någonting jag brinner för, men vi kommer antagligen att kunna ta det vid ett senare tillfälle under någon av BYNs lärarkonferenser, säger Håkan Carlsson.

Fördelarna med egen personal

En av anledningarna till att det är så viktigt att hitta fungerande rekryteringskanaler är att företag som helst vill ha egen personal nu tvingas förlita sig på inhyrd arbetskraft.

Även om det erbjuder en viss flexibilitet är det också förknippat med många utmaningar. Är de man anlitar verkligen behöriga och kompetenta? Är det anställda eller enmansföretagare som jobbar på kontrakt åt företaget man anlitar? Är det underentreprenörer eller bemanning? Allt går enligt olika regler och en del företag är redan grönlisterade av Byggnads och okej att använda, medan andra kräver en särskild förhandling för varje jobb.

Dessutom är det riskabelt att förlita sig i för hög grad på inhyrd arbetskraft därför att det är svårt att veta om det finns tillgängligt folk när man behöver det. Med egen personal vet man om de har den utbildning och kompetens som krävs, inga förhandlingar behövs och man vet vilken arbetskraft man har att röra sig med.

– Ofta är det svårt att veta från vecka till vecka om det är samma person som kommer från ett inhyrt företag, man får inte samma stabilitet och kontinuitet. Det är också betydligt enklare att förmedla företagets kvalitetstänk och kultur till egna anställda, säger Håkan Carlsson.

Text: Daniel Pernikliski
Bild: Stefan Fallgren

Borta bra

När ett företag har behovet finns möjlighet att lägga en kurs företagsförlagd. Libergs Sweden AB i Västerås hade ett stort antal deltagare och efter överenskommelse med STIB kunde en väderskyddskurs hållas på deras depå i Västerås.

Patrik Becker, depåchef på Libergs i Västerås, tycker att det finns flera fördelar med det. Förutom att deltagarna får jobba med sitt eget material, som de är bekväma med.

– Kostnaderna blir ju också mindre när man slipper lägga in alla på hotell. Men också att man kan få med hela gruppen, för det är ju hela gruppen som ska samarbeta sen. Då vet man också att alla har fått samma information, säger han.

Han pekar också på den stora fördelen med att kunna planera in kurserna till perioder när arbetsbelastningen är lägre än vanligt.

– Vi har försökt lägga alla utbildningar under vintern när vi har som minst att göra. Det är mycket bökigare när det är fullt upp. Dessvärre blev det inställt när det först var planerat, på grund av pandemin, men även den vecka det till slut blev var okej, säger Patrik Becker.

Sedan årsskiftet 2020/2021 gjordes Väderskyddskursen om och delades in i två

men hemma bäst

moment. Förstudier som görs på Ställningsakademin och en tvådagars lärarledd utbildning. STIB införde också praktiska moment i väderskyddskursens lärarledda del.

För att de praktiska momenten ska kunna genomföras finns det krav på att material som ska användas finns tillhands. På STIBs vanliga kursorter finns det förberett, men när en kurs är företagsförlagd behöver företaget i fråga se till att materialet finns på plats.

Veckan före kursen fick Libergs ett väderskyddsjobb i Enköping och då fick Patrick Becker idén att bygga upp väderskyddet på gården, som del i det praktiska momentet, och sedan skicka det på en trailer till Enköping. Han förankrade det med Håkan Carlsson på STIB som sa att det var okej och på så sätt kunde de öva på ett väderskydd som faktiskt skulle användas i verkligheten.

– Det känns bra med praktiska moment, även om alla deltagare har byggt väderskydd tidigare. Jag har sökt undantag hos Arbetsmiljöverket. Ett par har till och med väderskyddsbevis sedan tidigare, men inte STIBs. Nu har alla fått utbildningen från samma ställe.

Något Patrik Becker brinner för är att skaffa bra och likvärdig utbildning åt alla anställda.

– Vi ska ha allt. Jag har en lista där det står precis vilka utbildningar alla har, vilket

gör det mycket lättare när man ska planera. Den ska vara helt ifylld när det är klart, säger han.

Förstudierna till den lärarledda delen i Tilläggsutbildning om väderskydd finns numera på Ställningsakademin. Utbildningen benämns Yrkesdel 4 (Y4) och Yrkesdel 5 (Y5), där Y4 är förstudierna och Y5 är den lärarledda delen.

Text och bild: Daniel Pernikliski

Därför valde jag ställning

Madélene Pedersen

Hon är fotografen som fastnade för ställningsbyggandets problemlösning. Efter sex år i branschen är Madélene Pedersen den som leder arbetslaget, helst gör hon det vid någon fin kulturhistorisk byggnad.

Du är stockholmsfotografen som blev ställningsmontör i Linköping. Vad hände?

– Jag är uppvuxen i Tryserum men bodde några år i storstan. I Stockholm flyttade jag mellan olika tredjehandsboenden och jobbad som fotograf på Bukowskis auktioner. Det var ett roligt jobb, men storstan är inte riktigt mig grej, även fast en av mina hästar fick flytta med. Jag är uppvuxen på landet och här trivs jag bäst. När jag mötte Filip och kärleken flyttade jag till Linköping, där han bodde.

Och så bytte du yrke?

– Ja, jag var sugen på något nytt, praktiskt yrke. Jag visste att jag ville komma in i byggbranschen och när jag fick tips om att söka mig till P&L Byggställningar så gjorde jag det, och på den vägen är det.

Kändes jobbet rätt från första stund?

– I början var det en utmaning och nog funderade jag på vad jag gett mig in i, men jag peppade mig själv att bevisa att jag kunde. Så fort jag fick en känsla för materialet kändes det rätt. Visst är det ett fysiskt krävande jobb, men inte alls så tungt som man

kan tro. Mycket handlar om teknik – och det är roligt med problemlösningen. Det är ju lite som att bygga med vuxen-lego!

Nu är du inne på ditt sjätte år och är ledande montör?

– Det stämmer. Till att börja med hade jag en lärlingsperiod, sedan fick jag mitt yrkesbevis och ganska snart efter det kom frågan om jag ville bli ledande montör. Jag tackade ja utan att tveka. Jag gillar att lösa problem och att styra upp saker.

Vad innebär arbetet som ledande montör?

– Förutom att jag är med och monterar ställningar så har jag det övergripande ansvaret för hela projektet. Jag har kontakt med projektledare och kund och har såklart ansvar för hela arbetsgruppen. Jag trivs i den rollen.

Är ni fler kvinnor än du på jobbet?

– Nej, jag har faktiskt aldrig träffat någon annan kvinnlig ställningsmontör, men i det dagliga arbetet reflekterar jag aldrig över att jag är kvinna. Jag blir aldrig särbehandlad utan är en i gänget. Däremot händer det att folk utanför branschen har funderingar och ställer frågor.

Hur ska vi locka fler tjejer till branschen?

– Jag tycker att man är på rätt spår när kvinnorna i branschen synliggörs, det är viktigt att använda kvinnliga förebilder i marknadsföringen. Normer förändras och det finns många tjejer som skulle passa för yrket. Stålet har samma vikt oberoende av kön, men jag har aldrig ställts inför en situation där det har varit en begränsning att vara kvinna. Lite envishet och att inte

Namn: Madélene Pedersen.

Ålder: 33 år.

Gör: Ledande montör hos P&L Byggställningar.

Bor: På landet utanför Linköping.

Familj: Sambon Filip, 33. Madélene har också ridhästarna Svante och Revie.

Kuriosa: Driver ett Instagramkonto om projektet med att restaurera både 1700-talshuset och ett gammalt torp. Kontot heter @torparstugor.

FAKTA

DÄRFÖR VALDE JAG STÄLLNING/ forts

vara rädd för att bli lite skitig räcker långt och jag tror verkligen att fler kvinnor skulle uppskatta arbetet som är väldigt spännande, fritt och varierat.

Hur ser en bra arbetsdag ut för dig?

– Eftersom vi alltid jobbar utomhus så ska det vara fint väder, vi löser de problem som uppstår och projekten går i hamn. Vi har ofta roligt på jobbet. Vi är ett sammansvetsat team som trivs ihop.

Kanske har ni rest ställning kring någon fin kulturbyggnad under drömdagen?

– Ja, haha, jag har en särskild faiblesse för gamla byggnader. Projekten vi gör är av blandad karaktär men just nu jobbar mitt arbetslag med Sankt Nicolai kyrkan i Örebro, jag har också lett projekt med ställningsmontage vid Domkyrkan i Linköping och Lofta kyrka i Västervik. Sedan har vi återkommande projekt i Gamla Linköping där det finns många fina, gamla hus. Jag är intresserad av kulturhistoriska byggnader och håller själv på att restaurera ett hus från 1700-talet.

Spännande! Vad är det för hus?

– Jag och min sambo Filip köpte det för några år sedan och vi restaurerar huset på egen hand. Vi rustar upp den gamla delen på ett tidstypiskt sätt och tar tillvara material som finns i huset. Det finns ständigt nya projekt. Just nu ska jag kitta om fönstren i en gammal pardörr.

Det låter som att du har fullt upp på fritiden?

– Ja, jag och Filip tillbringar nästan all ledig tid vid huset, som ligger lantligt utanför

Bild: Privat

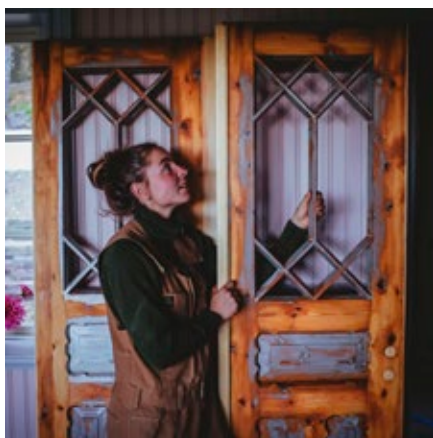

Bild: Privat

Linköping. Vi bygger även ut huset med en helt ny del och hoppas att kunna flytta in under nästa år någon gång. Jag gillar att ha mycket att göra och har alltid haft en aktiv livsstil. Efter jobbet åker jag först till mina två ridhästar. Jag tränar dem och fixar med stallssysslor. Sedan väntar jobb med huset.

Text: Birgitta Lindvall Wiik

Bild: Zandra Erikshed

Tips om arbetsmarknaden – före avfärd

För att hindra att utländska arbetare blir utnyttjade på svenska arbetsplatser har Jämställdhetsmyndigheten och Östersjöstaternas råd startat kampanjen #BeforeYouGo. Genom den vill man informera människor som planerar att åka hit och jobba, om risker, rättigheter och hur det fungerar att arbeta i Sverige. Medborgare i Ukraina, Bulgarien, Polen och Rumänien får via organisationer i hemländerna och via sociala medier ta del av informationen på sitt eget språk. Bland annat består kampanjen av en video på Youtube där arbetare som redan etablerat sig i Sverige ger råd till sina landsmän.

Byggnadsarbetaren

Fängslande rekrytering

Genom ett unikt samarbete mellan NASC (motsvarigheten till STIB i Storbritannien) och ett par fångelser ges unga kriminella en andra chans. Lämpliga kandidater nära sin frigivning erbjuds en fem dagars introduktionsutbildning i ställningsbyggnad och matchas sedan mot företag som söker personal. Där får de sedan fortsätta sin lärlingsutbildning efter frigivningen. Hittills har samarbetet lett till 70 anställningar.

– Det här skulle kunna vara en jättebra rekryteringsmöjlighet även i Sverige. Vi skulle kunna ha ett samarbete med kriminalvården och gå in i ett tidigt skede och förbereda för en lärlingsutbildning, säger Håkan Carlsson, kanslichef för STIB.

Ställningsaktuellt/Scaffmag

Planeringsverktyget Tidig

Andreas Kylmänen och André Olofsson är delägare i JIAB Ställningsmontage, medlemmar i STIB, och tillsammans med kommunikationsbyrån Samurai har de tagit fram ett nytt digitalt planeringsverktyg. Tidig, som verktyget heter, riktar sig till den dagliga verksamheten för både stora och små företag. Korta ledtider, minska missförstånd och stärka samarbetet mellan arbetsplats och kontor. Arbetsledaren ska få en god överblick över hela personalstyrkan och därmed kunna planera och resursfördela effektivare. Samtidigt som medarbetarna kan se i mobilapplikationen vad de

ska göra och skriva in vad som gjorts. Det som skiljer Tidig från andra planeringsverktyg på marknaden, menar Andreas Kylmänen, är att den är enkel, tydlig och prisvärd.

– Målsättningen med Tidig är att vara branschens enklaste planeringsverktyg sett ur ett användarperspektiv. Det går snabbt att komma i gång och tanken med en god planering är ju att spara pengar så vi kommer att hålla marknads vassaste priser, säger Andreas Kylmänen.

Ställningsaktuellt

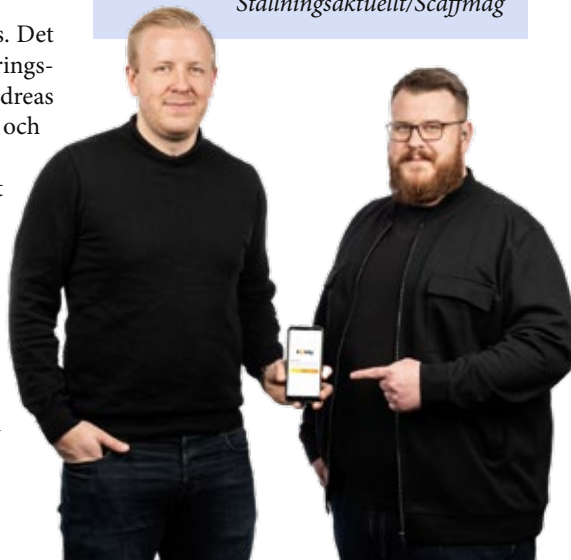

Bild: Daniel Holmgren

FRONTSITE

Vi måttanpassar tak, gaveldukar och tälthallar efter era behov.

- *Förstärkt nylonväv.*
- *Tillverkas i Europa.*
- *Konkurrenskraftigt pris.*
- *Korta leveranstider.*
- *Takdukar med leasingavtal genom Wasa Kredit.*

Tel. 0709 - 48 31 32 fredrik@frontsite.se

FRONTSITE.SE

haki.se

WE'VE GOT YOUR BACK

Våra produkter är utvecklade för att ge dig maximal säkerhet i alla lägen. Som en långsiktig partner är vi fast beslutna att hjälpa dig att uppnå maximal säkerhet, effektivitet och lönsamhet genom hela ditt projekt.

 HAKI®

Röster från styrelsen

Vilka är det som sitter i styrelsen? Hur kom de in i branschen, vad driver dem och vad bör föreningen satsa på? I varje nummer av Ställningsaktuellt får vi bekanta oss lite mer med personerna bakom STIB, några åt gången.

Foto: Privat

Fredrik Mouton, ledamot i styrelsen. Depåchef i Uppsala på Plus Montage AB.

Fredrik Mouton började som ställningsbyggare 1994, åt Lasse Karlsson på Katarina Ställning AB. Trots lite studier i Stockholm och utomlands så slutade han aldrig att bygga ställning helt. När företaget slogs ihop med JPW och bildade Plus Montage AB så fortsatte han.

– Jag gick in som arbetsledare 2006, när min dotter föddes. Sedan 2012 har jag suttit som depåchef i Uppsala, numera parallellt med projektledning av vissa projekt i Stockholm.

Under ett flertal år hjälpte Fredrik till som lärare åt STIB, i Särskild utbildning om ställningar.

När han fick frågan om styrelsearbete kändes det självklart att tacka ja. Framst drevs han av vikten av undervisning, och inte enbart av ställningsbyggare. Han anser att kunskapen om yrket ibland är lågt hos våra beställare. Något som framstod tydligt när han höll utbildningar av skyddsombud hos ett av Sveriges stora byggföretag.

– En annan anledning till att jag tackade ja till styrelsearbetet var att jag ansåg att styrelsen borde vara brett representerad och inte enbart bestå av ägare av företag, något jag som anställd tjänsteman kunde bidra med.

När tiderna är ekonomiskt osäkra stressstas etik och moral avsevärt, menar

Fredrik Mouton. Därför är det en stor utmaning att fortsätta det viktiga arbetet med sund konkurrens under dessa oroliga tider.

– Exempelvis tydlighet gällande lagar för bemanning och rekrytering, samt disciplin hos oss ställningsföretag att förhålla oss till dessa.

Granskningen av auktoriserade företag har gradvis skärpts de senare åren. Fredrik tycker att det är av stor vikt, inte minst för beställarna.

– Det måste kännas tryggt och ekonomiskt försvarbart att anlita ett auktoriserat företag.

Införandet av individuell lönesättning är det Fredrik Mouton brinner mest för. Han menar att för att skapa en grogrund för ett långsiktigt yrkesutövande är den solidariska lönesättningen ett hinder. Att som den ser ut i dag kommer den aldrig att vara solidarisk mot dem som verkligen vill utvecklas och utmärka sig i ställningsbyggaryrket.

– Det finns långt fler faktorer än adekvat utbildning och tid i yrket som utmärker en duktig ställningsbyggare.

Sammantaget tycker han att STIB ska fortsätta arbetet med att nyansera bilden av ställningsbyggaryrket, en bild som oförtjänt ofta målas i svart.

Bild: Lasse Eklöf

Jens Sjöberg, ledamot i styrelsen. Vd på Xervon Sweden AB.

I grunden är Jens Sjöberg byggingenjör och började sin karriär som trainee på NCC. När maskindelen bröts ut och blev en del av Ramirent följde han med och jobbede sedan där i olika roller, ifrån regional produktionschef till regionchef.

– År 2007 fick jag ett erbjudande om att

gå in som VD för ThyssenKrupp Xervon, en verksamhet som då hade en hel del utmaningar. Mitt första stora uppdrag blev alltså att leda bolaget genom en turnaround.

Ställningsbranschen är spännande på många sätt, tycker Jens Sjöberg. Den är kapital- och personalintensiv med en komplex logistik och med många nya utmaningar. I vissa stycken är yrket samhällskritiskt och blandningen av kunder och uppdrag gör att ingen dag är den andra lik.

– Den konsolidering som nu sker är viktig för branschen. Det är också en av anledningarna till att jag gärna fortsätter.

Ett driv och en vilja att utveckla ställningsbranschen kännetecknar Jens Sjöberg, och där är STIB en naturlig plattform att verka utifrån. Han är engagerad av många frågor, inte minst sund konkurrens, kollektivavtal och kompetensförsörjning.

– Som styrelsemedlem har jag en större möjlighet att påverka de viktiga frågorna för branschen.

Han återkommer oftast till att branschens stora utmaningar handlar om förutsättningarna för fortsatt utveckling och tillväxt. Sund konkurrens, attraktiva kollektivavtal och kompetensförsörjning, som är helt avgörande för framtiden. Inom ramar för Byggföretagen och STIB sker många aktiviteter, och Jens Sjöberg menar att det just är på branschnivå vi måste ta tag i dessa utmaningar.

– Inom en snar framtid har vi också att hantera en ordentlig konjunkturnedgång som kommer att stressa alla. De allra flesta i branschen har inte erfarenhet av kombinationen hög ränta och hög inflation. Det kommer sannolikt bli väldigt stökigt.

Han tycker att STIB har lyckats med mycket de senaste åren och att man måste ha respekt för att det tar tid att förändra en bransch.

– Jag skulle ändå vilja framhålla de senaste årens auktorisationsrevisioner. Ett stort steg framåt och något som bidrar till branschen som helhet. Att inte sköta sig får konsekvenser.

Det Jens Sjöberg brinner mest för är långsiktig utveckling av verksamheter, digitalisering och de människor som varje dag gör förändring möjlig.

Text: Daniel Pernikliski

Frågor till leverantörerna

Gustaf von Segebaden – vd, Layher AB:

1) Märks någon skillnad ännu i köpkraft hos företagen i och med inflationen?

Layher har fortsatt stark orderingång och märker inte av någon avmattning för tillfället. Vårt moderbolag i Tyskland är dessutom i full gång med bygget av en tredje fabrik som skall invigas nästa höst, allt för att säkerställa att vi möter en allt större efterfrågan med bibehållen kvalitet.

Men med det sagt så är vi beredda för en nedgång på marknaden och står rustade för att möta en eventuell längre dipp i efterfrågan. Vi håller också en tät kommunikation med våra kunder för att kunna agera så snabbt som möjligt på eventuella signaler om minskad köpkraft eller ändrade köpbeteenden.

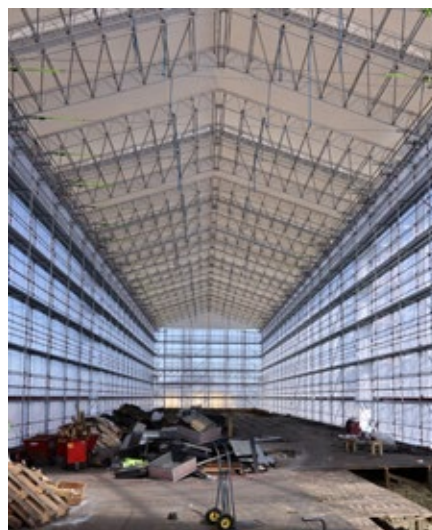
2) Hur påverkas priset på ställningsmaterial av inflation och materialbrist?

Våra främsta kostnadsdrivare är stål, energi och transport, och där har vi precis som alla andra en direkt påverkan som till syvende och sist drabbar slutkunden genom ökade produktpriser. Layher har dock en väldigt väl inarbetad leverantörskedja som ger oss viss flexibilitet i vår produktionsplanering och vårt främsta fokus nu är att säkerställa tillgång till råmaterial och därmed leveranserna framöver.

3) Har ni något projekt ni vill lyfta fram?

Fallskyddslösningen Layher AGS, baserad på Allroundsystemet, som har uppförts under 2022 i Uppsala. Det är det första AGS-projektet i Sverige. Fasadställningen är 20 meter hög och 105 meter lång har integrerats sömlöst med det öppningsbara väderskyddet Layher Keder XL. I projektet utförs nu takrenovering och påbyggnad av ytterligare våningar på befintlig fastighet.

De lätta AGS-spirorna och AGS-räcken monteras utan verktyg underifrån, vilket innebär att montören är fallskyddad vid

tillträde på nästa bomlag. En metod som förespråkas av Arbetsmiljöverket. Genom den reducerade vikten förbättras arbetsmiljön och arbetsbelastningen samtidigt som det i Uppsala - projektet visade sig höja produktiviteten. Hyrex är ställningsentreprenören som blivit pionjärer i Sverige som användare av AGS-systemet.

I Layhers Säkerhetscentrum i Upplands Väsby erbjuder vi våra kunder att få systemet demonstrerat, testa montering och få utbildning inför projektstart. Har man redan Allround i sitt ställningssortiment kan man som alltid känna sig trygg med att AGS är kompatibelt med samtliga Allroundkomponenter och generationer från Layher. Layher AGS ser vi därför som en given utmanare till alla marknadens typer av fasadställningar.

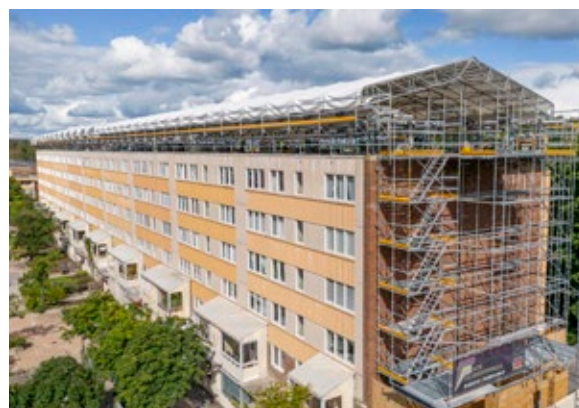
Stefan Olsson – försäljningschef, PERI Sverige AB:

1) Märks någon skillnad ännu i köpkraft hos företagen i och med inflationen?

Nej, vi ser ingen minskad köpkraft ännu hos våra kunder just nu och ser positivt på första halvåret 2023. Däremot tror vi att marknaden kommer att gå ner under hösten, framför allt på nyproduktion. Vi hoppas att regeringen arbetar fram en plan för att stimulera renoveringsmarknaden.

2) Hur påverkas priset på ställningsmaterial av inflation och materialbrist?

Priset på ställningsmaterial har ökat kraftigt under 2022, vilket innebär att ställningsföretagen får ökade investeringskostnader och minskade marginaler för hålla sig på marknadsmässiga priser.

3) Har ni något projekt ni vill lyfta fram?

Vi välkomnar Faktor Ställningsentreprenad som ny kund hos PERI. Tillsammans med PERI har Faktorställning tagit fram en ef-

ektiv lösning för kund som ska genomföra takrenovering på flerfamiljshus med en längd på 125 meter. Lösningen bestod av vårt rullbara väderskyddstak, LGS 75 som är anpassad till den Nordiska marknaden.

Medlemmar har skickat in frågor till våra leverantörer. Alla som svarat publicerar vi här. Har du egna förslag på nya frågor till nästa nummer är du välkommen att skicka in dem till kansliet.

Fredrik Nilsson – ägare och VD, Frontsite:

1) Märks någon skillnad ännu i köpkraft hos företagen i och med inflationen?

På Frontsite har vi märkt av att företagen har blivit lite försiktigare, köpkraften har minskat något, vilket vi tror kan bero på att de påverkas av de höjda kostnaderna för energi och räntor. Trots det är de flesta ändå på ganska gott humör för under pandemin som vi har kämpat oss igenom så har många redan hunnit anpassa sig i viss mån för höjda kostnader. De flesta av våra kontakter har mycket att göra, så vår ordergång är fortfarande bra och vi tror i nuläget att det kommer att fortsätta så under en period. Vi märker av en företagarglädje där de flesta ändå känner sig ganska optimistiska inför framtiden, även om inflationen och läget i omvärlden naturligtvis är något som vi alla måste ha med i beräkningarna, ha respekt för och hantera tillsammans.

2) Hur påverkas priset på ställningsmaterial/tillbehör av inflationen och materialbrist?

För våra kunders skull har vi arbetat med att hålla ner prisbilderna på våra ställningsmaterial/tillbehör så gott det går, men vi påverkas

alla av inflationen och den lågkonjunktur som vi är på väg in i, men även av kriget i Ukraina och efterdyningarna av pandemin som har bidragit till ökade omkostnader. Om inget nytt som påverkar ekonomin i negativ riktning händer tror vi att prisbilderna på material på sikt kommer att gå ner lite igen. Vi ser en trend att många företag håller huvudet kallt och är inställda på att löpande lösa de problem som kan tänkas uppstå och ställa om på de sätt som krävs.

3) Har ni något projekt ni vill lyfta fram?

Kanske inte något specifikt projekt, men Frontsite har ett löpande arbete med en grön omställning. Våra plastprodukter, som till exempel provdragningskyltar, låsplugg, grönskyltar och hållare, kommer framöver att vara tillverkade till 100% av återvunnen plast. Vi kommer även att övergå till elbilar och försöker korta våra leveranstider och de sträckor som våra produkter transporteras. Med de stora klimatkatastrofer som vi sett runtom i världen den senaste tiden så känns det mycket bra att vi arbetar i den här riktningen och det är även något som våra kunder uppskattar.

Niklas Andersson – teknisk support, Plus Eight System:

1) Märks någon skillnad ännu i köpkraft hos företagen i och med inflationen?

Tror att det är svårt att redan nu se om det är någon effekt av inflationen. Vi har en säsongsvarierande efterfrågan och kan inte ännu se någon direkt avvikelse gentemot denna.

2) Hur påverkas priset på ställningsmaterial av inflation och materialbrist?

Vi har märkt att vissa underleverantörer har tagit höjd för inflationen och höjt sina priser baserat på detta.

Materialbrist och ökade råmaterialkostnader är ju en situation som vi alla tvingats leva med under en tid och som drabbat alla. Dessutom har energikostnaderna ökat kraftigt och sammantaget påverkar detta självklart produktionskostnaderna uppåt – vilket innebär att det i slutändan blir dyrare att tillverka och priserna stiger.

Vi ser dock en ”förståelse” för ökade priser hos våra kunder, då alla är medvetna om situationen.

3) Har ni något projekt ni vill lyfta fram?

Ett spännande projekt som pågår just nu är renoveringen av Stallbackabron.

Jens Linell på Enter Ställningsmontage AB kom till oss med ett genomtänkt lösningsförslag som vi på Plus8 teknisk support kunde beräkna, verifiera, och leverera ritningar till.

Renoveringen, som beräknas hålla på till slutet 2023, innefattar till största delen högtryckstvättning, förstärkning och ommålning av stålbalkarna på bronns undersida samt lagning av betong.

Här används vårt ABM05-balksystem som hängts upp i brobalkarnas underfläns. Varje balksektion monteras och lanseras ut, för att sedan plankas i och bindas samman med föregående balksektion.

Då rengöringen sker med högtryckstvätt och inget vatten tillåts slippa ut måste konstruktionen vara helt tät och ha en lösning för bortforsling av vatten. Konstruktionen var naturligtvis tvungen att vara inplastad. Brons lutning och en läns pump i nedre änden sköter bortforslingen av vattnet.

John Nilsson – säljare, Ställningsdepån Sverige AB:

1) Märks någon skillnad ännu i köpkraft hos företagen i och med inflationen?

Som vanligt vid den här tiden på året så går försäljningen ner. Jag tycker att det avtog lite snabbare i år och att kunder generellt är lite försiktigare med sina inköp just nu.

Detta är ju inte konstigt med tanke på den prognosen som media går ut med. Som det ser ut nu så är det alltså lite lägre tryck än vanligt så vi fokuserar på att fylla på våra lager till nästa säsong.

2) Hur påverkas priset på ställningsmaterial av inflation och materialbrist?

Inflation, materialbrist, höjda frakt- och materialkostnader. Det vore ju väldigt konstigt om detta inte skulle påverka våra ställningsentreprenörer. En liten tröst kan vara är att det är lika för alla.

Vi förstår ju att det handlar om stora utgifter för många. Prishöjningarna är oundvikliga i ett sånt här läge men vi gör allt för att underlätta.

Man har fått höra en del suckar det gångna året över prishöjningar och det har tagit emot varje gång. Vi försöker hålla oss på en nivå vi tycker är rimlig och hjälpa våra kunder så mycket vi kan med bl.a gratis offerter, ritningar och planering av projekt.

Satsning på **ökad kunskap** om mens och graviditet i byggsektorn

Antalet kvinnor i byggsektorn ökar, och därmed även behovet av att lyfta frågor som menshälsa och graviditet. Fräscha toaletter med rinnande vatten och kunskap om hur man undersöker vilka arbetsuppgifter som funkar för gravida är frågor som byggerna nu ska få hjälp att lyfta i en satsning från arbetsmarknadens parter och Prevent.

Foto: Privat

Syftet med projektet är att attrahera fler kvinnor till byggsektorn, men också att få de som arbetar där att stanna kvar i högre utsträckning.

– Vi hoppas ge kunskap och mod att prata om frågorna, så att man inte står handfallen när en kvinna blivit gravid eller när det behövs en fullt utrustad toalett för att byta mensskydd, säger Malin Strömberg, projektledare på Prevent.

Materialen tar upp allt från lagstiftning till arbetsmiljörisker och riskbedömningar för gravida och ammande, till hur personalutrymmen och toaletter behöver se ut. Bakom satsningen står Byggföretagen, Byggnads, Svenska Elektrikerförbundet, Glasbranschföreningen, Installatörsföretagen, Maskinentreprenörerna, Målarna, Måleriföretagen, Plåt & Ventföretagen och Seko. Att så många parter står bakom projektet visar att frågorna är angelägna för hela sektorn.

– Det handlar om att vara en attraktiv bransch och fräscha utrymmen gynnar alla. Alla arbetsgivare vill göra rätt, men eftersom det varit så få kvinnor i sektorn har

man inte så stor vana att till exempel prata om menshälsa och graviditet, säger Hanna Magnusson från Byggföretagen.

Ninni Blom från fackförbundet Elektrikerna hoppas att projektet bidrar till att normalisera frågor om graviditet, amning och mens i hela byggsektorn. För det ska inte vara komplicerat att göra arbetsmiljön bra för alla.

– Vi får ofta frågor från medlemmar hur de ska tänka kring riskerna om de blir gravida. Och det är fortfarande tabu, även bland kvinnor, att prata om mens. Samtidigt behöver vi fler kvinnor. Så vi måste göra det enklare för kvinnor att jobba i byggsektorn, säger hon.

Målgruppen är i första hand chefer och skyddsombud i byggsektorn, i andra hand övriga medarbetare. Allt material samlas på webbsidan www.prevent.se/mensochgraviditet och kan med fördel användas både i vardagsarbetet, samt vid introduktion, arbetsplatsträffar och utbildningar.

Läs mer om projektet här:

prevent.se/mensochgraviditet.

Text: Prevent

STÄLLNINGS DEPAN

www.stallningsdepan.se

Leverantör av två av marknadens bästa ställningssystem, det egna varumärket Super 9 och HANA modulställningar. Våra ergonomiska, effektiva och stabila byggnadsställningar är det optimala valet när kvaliteten toppas och priset pressas.

Snabba leveranser och mer ställning för pengarna!
www.stallningsdepan.se

John 076 312 8855
john.nilsson@stallningsdepan.se

Ekman
Safety

önskar er

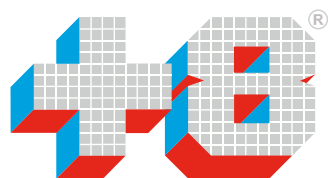
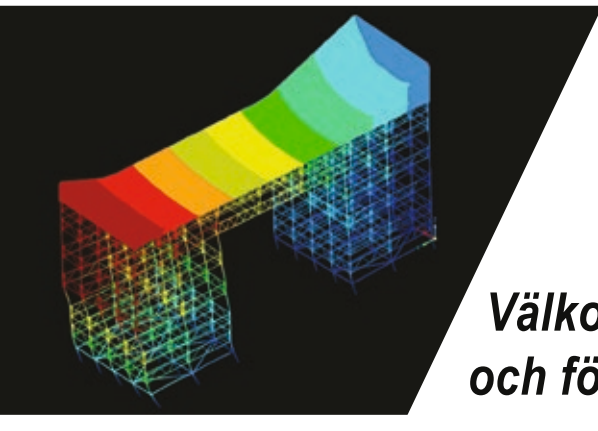
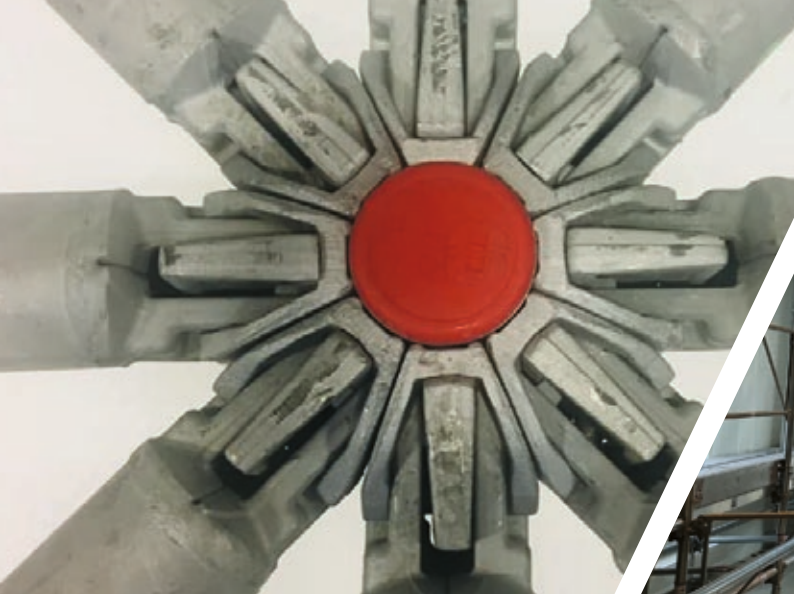
God Jul & Gott Nytt År!

Välkomna till vårt kompetenscenter och försäljningsdepå i Skellefteå

- Personlig service med kompetent och erfaren personal
- Praktiska och teoretiska utbildningar inom ställning och fallskydd.
- Försäljning av Plus8 systemställning samt tillbehör som ställningsväv, ställningskopplingar mm.
- Möjlighet att kompletteringshyra

Lars Viklund

DEPÅ/LAGER/SÄLJ (ANSVARIG)

Telefon 0910-77 09 31

lars.viklund@pluseight.com

TEMPORÄRA GC-BROAR

Layher Allround Brosystem

Layher Allround Brosystem. Gång- och cykelbroar med möjlighet till stora spännvidder eller stödstrukturer för stora laster.

Layher Allround Brosystem finns i Layher-måtten 2,07 m och 2,57 m. Genom den beprövade kil- och kranskopplingen är brosystemet helt kompatibel med övriga komponenter i Layhers Allroundsystem, vilket resulterar i snabb och enkel montering och näst intill obegränsade användningsområden. Kilhuvuden är svetsade på sidorna, vilket tillåter att flera broenheter kan anslutas bredvid varandra för att ytterligare öka bärförmågan eller att ansluta hängställningar.

Förutom användningen som gångbro, kan brosystemet också användas för överbyggningar i fasadställning, för arbetsplattformar med mycket höga lastkrav eller för att bygga väderskyddstak med stora spännvidder. De modulära fackverken kan enkelt integreras i befintliga strukturer.

Läs mer om Layher Allround Brosystem via QR-koderna eller kontakta oss: **08-590 955 00, layher.se**

Layher

Mer möjligheter. Ställningssystemet.